

16 Præter has beluas uariū ac multiplex pisciū genus Nilus affatim præbet, A
 usui nō solum eius regionis incolis, sed externis quoq; ad quos salti deferuntur. Vtilitate cōmodisq; cæteros orbis fluuios excellit. Incrementū eius a solstitio incipiens æstiuo, usq; ad æquinoctium, semperq; nouum limum solum uehens, rigat tum cultas regiones, tum incultas, quanto tempore uelint agricolæ. Aqua enim leniter fluente, facillē eam paruis aggeribus arcet, inducūtq; pro cōmodo terræ. Tantam uerō fertilitatem infert, & agrī colendi facilitatē, ut cum seuerint, aut oues introducant in campos ad conculcanda iacta semina, aut aratro leui terrā subducant; neq; nisi quatuor aut quinque exactis mensibus ad messē redeūtes, breui tempore uberrimos fructus absq; ulla impensa aut damno reportēt. Aliibi agricultura magno labore exercet, ac sumptu: solum Aegyptij minima impēsa, labore tenui fruges fertiles auferūt. Vineę quoq; eodē rigata modo, uino abundant. Terra inculta pecori ad pastū relicta, adeo exuberat herbis, ut oues bis in anno partant, bisq; præbeant lanā. Incrementum Nili aspicientibus, uidetur admirabile, incredibile audientibus. Solus enim inter reliqua flumina adeo æstate crescit, cum decrescant cætera, ut totam inundet Aegyptū. Hyeme minuitur, cum reliqua augeantur. Est Aegyptus plana, & campestris: cumq; urbes, uici, agricolarū mapalia aggeribus munita, aquæ inundationē deuitent, tanquā Cyclades apparēt aspicientibus. Terrestres beluæ omnes quæ in campis remanent, suffocantur aqua: quæ euadūt, ad altiora confugiunt loca. Pecora inundationis tempore in stabulis reclusa nutriuntur à colonis, ad id antea preparato pastu. uulgus remissis operibus rusticis otiosum epulis indulget, ac uoluptati. Quoniam aut plurima cura molestiaq; urgebat acolas Nili inundatio, excogitata est in Memphi quædam incrementi mensurandi à regibus obseruatio. Itaq; quibus id negotij demandatum erat, per epistolas urbibus uicisq; significabant, quot cubitis quouē digitis fluuius auctus esset, & simul quo tempore cœpisset decrescere: quo modo uacuum reddebatur ea sollicitudine populus, incrementi magnitudine, decrementoq; notis, ubertatemq; futuram cœstigio ab inundationis modo, notatis prioribus temporibus, noscebant. Occulta inundationis huiusmodi causa multos dubitare, tum philosophos, tum historicos, ac uaria sentire compulsi. De qua re paucis differemus: ut neq; modum excedat historia, neq; ab omnibus adeo quæ sita agitataq; res relinquatur intacta.

De Nili incremento, de eius fontibus, de ostijs quibus descendit in mare, deq; rebus alijs quibus maximus omniū quæ in orbe sunt, à cæteris differat, quidā scriptorū nihil ausi sunt tradere, licet quandoq; etiam de paruis torrentibus conscripserint. Alij causas reddere conati, procul à uero senserunt. Nam qui Hællanici Cadmiq; & Hecataei ætate fuerunt, omnesq; præsi illi scriptores ad fabulas declinarunt. Herodotus, qui multarum conscripsit historiarum rerum, causam reddere uolēs, sibi ipsi repugnat. Xenophon, Thucydides, quorū historiae ueritas comprobatur, Aegypti loca minime attigerunt. Eos autē qui circa Ephorum ac Theopompum extiterē, præ cæteris hæc scrutatos, deseruit ueritas. Aberrarunt uerō omnes, non negligentia, sed regionū situs ignorantia. Nam præsi usq; ad Ptolemaeum Philadelphum temporibus nulli Græcorum, nedum Aethiopiā, sed ne Aegypti quidem montes (ita difficiles aditus, periculosiq; admodum ad Aethiopiā erant) transcenderunt. Ptolemus primus omnium eum Græcorum exercitu Aethiopiā ingressus, diligenter de situ earum partium scrutatus est. Itaq; locorum inscitia, errandi materiam præsi scriptoribus præbuit. Nili fontes, locaq; ex quibus fluit, nullus ad hoc tempus scriptor neq; uidisse se dicit, neq; audisse ab alijs qui se assererēt aspexisse: ex quo res ad opiniones & coniecturas peruenit. Aegyptij sacerdotes, ab Oceano, qui orbem circūit, Nilum habere principium ferunt: nil asserentes certi, sed certa incertioribus inuoluentes. Rationes uerō reddunt ad id, sed quæ plurima